

УДК 82-343

НАТАЛІЯ КОБИЛКО,
НАДІЯ КИРИЛЕНКО
(Суми)

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МІФОЛОГЕМИ «ДОРОГА» В УКРАЇНСЬКІЙ ХИМЕРНІЙ ПРОЗІ

Ключові слова: міфологема «дорога», інтерпретація, химерний роман, міфологізм, реміфологізація.

Для літератури ХХ століття характерною особливістю став міфологізм, що розглядається літературознавцями як спосіб реалізації міфу в художньому тексті. Простежується активне звернення письменників до різних міфологічних тем, вільне використання мотивів і сюжетів. На сьогодні вчені виділяють три типи художнього неоміфологізму, одним із яких є запозичення митцем різних міфологічних образів і сюжетів, створення ситуацій, аналогічних міфології.

Проблема взаємодії літератури й міфу не втрачає своєї актуальності, особливо у ХХ столітті, коли відбувається процес «реміфологізації». У цей час усе більшої популярності набуває використання класичних міфів через запозичення мотивів, образів і сюжетів. Письменники вибудовують власну систему міфологем, використовуючи їх у творах із деякою інтерпретацією. Для міфологеми характерна амбівалентність, тобто вона може бути й міфологічним матеріалом, й основою для творення нового матеріалу. Таким чином, міфологема поєднує в собі давнє архаїчне мислення людини з індивідуально-авторською міфотворчістю.

У ХХ столітті з'являється українська химерна проза – явище естетично складне. На виникнення химерного роману, на думку А. Погрібного, вплинуло два чинники. По-перше, зацікавлення митців новими засобами й прийомами зображення художнього тексту, умовними формами. По-друге, використання усної народної творчості стало своєрідним засобом спасіння літератури від нівелювання та стереотипізації. З'являються абсолютно нові твори: відомі фольклорні сюжети майстерно інтерпретовані та налаштовані на сучасного читача. Одним із домінантних міфообразів, які розроблялися українськими письменниками в другій половині ХХ століття, став образ дороги.

Метою нашої роботи є дослідження міфологеми «дорога», особливостей її інтерпретації в українській химерній прозі.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

1) розглянути образ шляху в реально-просторовому й метафоричному значенні;

2) визначити філософську основу хронотопу дороги.

М. Бахтін стверджував, що хронотоп дороги відіграє надзвичайно важливе значення в побудові художнього твору. Незважаючи на те, що химерна проза характеризується відсутністю хронотопу взагалі, ми будемо розгля-

дати образ-символ дороги як явище, що займає певне місце в просторовій площині.

Чи не найбільш поширеним у творі О. Ільченка «Козацькому роду нема переводу або ж Мамай і Чужа Молодиця», що, власне, і започаткував українську химерну прозу, є образ шляху. Саме з нього й починається роман. Дорога виступає як просторовим локусом, де відбуваються головні події роману, так і ключовим елементом, за допомогою якого розкриваються характери героїв.

О. Ільченко образ-реалію шляху наділяє рисами живої людини: «Степовий шлях ніколи не спав: при самім обрії чорніла-таки якась довженна валка: воли, вози, кілька верблюдів, два-три вершники, десятки людей пішаків» [4, с. 20]. Залюблений в український фольклор, письменник широко використовує прислів'я та приказки, пісні («Прямо степом мандруй, гей, гей, долю доганять»), народні прикмети, пов'язані з мандрівниками: «... звичай велів вітатися першими з усіма стрічними не чумакам, бо ж тії були при вельми важному ділі, а всім тим, хто стрічав їх, крім хіба людей старих, що їх чумаки й самі вітали» [4, с. 25]. Виконавши своє найголовніше діло – добувши сіль і ладан, чумаки прямували до Києва. Отже, для чумаків дорога уособлювала тяжку працю, віддаленість від рідної домівки, небезпеку, яка очікувала на кожному кроці.

Саме на шляху читач зустрічається з головним героєм роману – козаком Мамаєм, який з'являється нізвідки й так само зникає. Мандрівка стала невід'ємною частиною життя народного героя. Не маючи сім'ї, коханої, домівки, він весь час подорожує, приходять на допомогу своїм побратимам, досить часто ризикуючи власним життям. Таким чином, дорога стає постійним пристанищем козака, адже він весь час перебуває в русі. Також ми можемо зазначити, що досить часто шлях для нього є порадиником, другом, але водночас карою, адже все частіше Мамай задумується про родину, дітей.

Шлях відіграв надзвичайно важливе значення й у долі Михайлика. Саме на дорозі в далекому степу він зустрівся з Козаком Мамаєм, який забрав його під свою опіку. Довівши свою відданість миротворцям, виявивши мужність у бою, Михайлик стає сотником. Тепер усе частіше перед ним пролягає дорога війни: «... Михайлик боязкий та несміливий, прорубав собі до нього стежку, в запалі бою навіть не помітивши крові, що цабеніла йому з правого плеча, кинувся конем до німця...» [4, с. 464].

У романі «Козацькому роду нема переводу, або Мамай і Чужа Молодиця» О. Ільченка дорога стає невід'ємною частиною життя головних героїв, їхнім другом і порадиником.

В. Земляк із першого речення своєї діалогії «Лебедина зграя» та «Зелені Млини» уводить читача в напівреальний, напівхимерний світ, адже зображує звичайних людей у незвичайному селі Вавилон. Митець був наділений незвичайним даром одухотворення, тому дерева, млини, дороги в його творах часто виступають живими персонажами, стають частиною сюжетного дійства. Для місцевих жителів Вавилон був загадкою: «Нині й сам Вавилон ніби в якомусь незбагненному лабіринті: стежки, стежки, стежки – сорочі, собачі і людські. Ті, людські, першим прокладає Савка, потім їх утоптують школярки, далі бабусі чимчикують ними на оденки, а за тими німічними

бабусями, яких піснява та холод гонить по Вавилону, уже вільно ходять собі всі інші тутешні мешканці» [3, с. 151].

На нашу думку, образ дороги відіграє надзвичайно важливе значення під час аналізу постаті Фабіяна-філософа та його цапа. Перш за все варто зазначити, що Левко Хоробрий був людиною матеріально й духовно вільною, він, добровільно зрікшись своїх статків, весь час перебував у русі: то мандрував із Вавилону в Глинськ просити помилування братам Соколюкам, Явтушкові Голому, то проходжався сільськими вуличками, слідкуючи за порядком. Навіть душевне порозуміння із цапом приходить у дорозі: «Зараз уже важко сказати, хто кого вів на мотузочку до заповітного Вавилону, де віднині мало зробитися одним бідаком менше або ж одним багатієм більше...» [3, с. 64–65].

Трохи осторонь соціального розшарування зображується Явтушок Голій – герой, який у всьому вагається, стає то на один, то на інший бік влади, а згодом і взагалі залишає Вавилон у пошуках кращого життя. Розчарувавшись у новій владі, разом із дітьми й Прісею він виїздить до Зелених Млинів у надії на краще життя. Зелені Млини для вавилонян були справжнім царством із великими, довгими хатами, високими стріхами, одномасними коровами, бузком, що заплив кладовище, білою кам'яною капицею посеред села. Та найбільше вони вирізнялися своїми мешканцями – гордими й хитрими лемками, які все знають і можуть обійти будь-яку владу. Саме в такому краї прагне жити Явтушок зі своєю родиною. Повинно пройти чимало часу, щоб він сам зміг збагнути, що вимріяні Зелені Млини – утопія.

Першою це зрозуміла його дружина Пріся, тому й вирішила разом із дітьми повернутися назад до Вавилону. Мабуть, уперше в житті Прісі дорога принесла невимовну радість, адже зараз вона поверталася до рідного обійстя. Мандрі та життєві випробування дружини та дітей із поверненням у Вавилон закінчилися. Проте Явтушок, розгубивши на півдорозі свою родину, має сам відкрити істину життя. І лише після довгих поневірянь він нарешті збагнув, що де б не був, але сила рідної землі надто міцна: «Земле! Ти народжуєш нас неначе для того, щоб ми звіряли тобі своє горде серце. Ми нікуди не можемо подітися від тебе, як од власної долі, і хоч куди б заносили нас урагани часу, але як тільки вони вщухають і починають ледь виднітися твої обрії, то ми знову прагнемо до тих місць, де вперше побачили тебе з колискової висі... [...]. Тож лишень тобі дано повертати лебедині зграї з далеких світів...» [3, с. 288]. Образ лебединої зграї в дорозі – досить значущий і вагомий. Письменник стверджує, що люди в час тяжких випробувань чимось схожі на лебедів, і вірить, що, незважаючи ні на що, вони можуть перебороти життєві негаразди. Отже, ми можемо зазначити, що Вавилон – це серце його жителів, усі дороги ведуть до рідного порогу.

Цікаво, що дорога згодом стане невід'ємною частиною життя братів Соколюків, а особливо Данька. Спочатку на ній він буде переховуватися від хазяїв коней, яких крав, а потім від нової влади, проти якої повстав. Загалом шлях буде єдиним другом і порадиником для нього, місцем, де відважний борець вершитиме своє правосуддя.

Однією із прикметних особливостей діалогії «Лебедина зграя» і «Зелені Млини» є яскраві описи побуту, звичаїв і сільського життя. В. Земляк ак-

центує нашу увагу на тому, що важливу роль у розвитку як Вавилону, так і Зелених Млинів відіграє жінка. Мальва є втіленням сильної сучасної жінки, яка творить світле майбутнє комуни, здатна проїхати тисячі кілометрів, щоб перейняти досвід: «Мальва любить дослухатися до поїздів і думати в цей час про своє, про свої далекі й близькі мандрівки».

Отже, шлях у романах В. Земляка виступає як елемент хронотопу для окреслення просторових меж у творі, а також як доленосний локус для всіх героїв.

Для головного героя повісті «Ірій» В. Дрозда дорога стала невід'ємною частиною життя. Із самого дитинства Михайло Решето мріє скоріше вирватися з Пакуля й поїхати в такий омріяний Ірій. В очах дев'ятикласника «синіло марево далеких доріг». Пакуль для нього став пережитком, учорашнім днем, куди навіть подумки він не хотів повертатися. Дорога Михайла в Ірій на навчання стала уособленням пошуку самого себе, власного «я».

У фантастичному світі хлопчика абсолютно реальними залишаються його дитячі спогади, побут рідного Пакуля, природа, а в пам'яті назавжди закарбувалися два образи-реалії – дорога та бібліотека, кошти на створення яких він буде передавати, коли стане відомою людиною: «... гроші витрачатиму на книги для пакульської бібліотеки: її збудують на мої кошти в центрі села, де тепер Затиряхів город; а ще заасфальтую дорогу від Пакуля до Ірїю, дорогу, де щовесни і щоосені тонуть у непролазній грязюці машини, підводи, люди...» [2, с. 13]. Дорога й бібліотека в повісті виступають ознаками цивілізації та культури.

Для Михайла Решета шлях із Пакуля до Ірїю – це своєрідна межа, яка розділяє два його світи: буденний, реальний та вимріяний, ідеалізований. Зображуючи простір у повісті, В. Дрозд майстерно переплітає вигадку з реальністю і подає її, ніби це можливо насправді. Таке омріяне й довгождане щастя невдовзі для головного героя перетвориться лише на оману, життя в місті зовсім не таке, як у рідному Пакулі, а у світі трапляються не тільки хороші люди. Життя не таке, яким воно вимальовується у мріях, та й Ірій не райська земля.

Михайло все частіше починає задумуватися, що Ірій – це не просто країна щасливого, безтурботного життя, це люди, які намагаються бути кращими, ніж інші, будь-якою ціною, більше думають про матеріальні блага, ніж про культурний і освітній розвиток. Більшість ірійців родом із маленьких сіл, але своє коріння хочуть назавжди обрубати, забути. Можливо, саме тому, на нашу думку, Михайло Решето у своїх снах щоразу повертається до Пакуля.

Отже, образ дороги в художньому просторі повісті «Ірій» В. Дрозда багатогранний. З реалістичної просторової деталі він переходить у символ духовного пробудження, повернення до свого роду.

Питання своєрідних міфологічних укралень у В. Шевчука важливе та неоднозначне, адже письменник часто вплітає в сюжети народну міфологію, а концепти «дім» і «дорога» стають ключовими в його творчості. Яскравим прикладом може бути роман-балада «Дім на горі».

Розділивши твір на дві частини – повість-преамбулу та цикл оповідань, В. Шевчук подає різне трактування образу дороги. Уперше образ дороги ми

зустрічаємо на початку роману: «Ішов уздовж вулички, брук – тільки в нічтемних залишках, інколи розливалась на дорозі брунатна калюжа, скраю галасливо хлюпалися горобці...» [5, с. 7]. Цією стежкою прямував на своє нове місце роботи Володимир. Посада директора школи була першою після довгих років перебування на фронті. Світле почуття виникло на душі неспроста, адже перед ним відкривалося нове життя, з'явилася надія на омріяне щастя. Запилюжена вуличка змінилася на кам'янисту стежку, що вела до дому на крутій скелі. Тоді герой ще не уявляв, яких повинен буде докласти зусиль, щоб її подолати. Саме дорога до дому на горі стане ключовим образом-символом, через який письменник розкриє характери головних героїв – Володимира, Галі та Хлопця.

У творі простежуються дві сюжетні лінії: дім, із якого герой іде у світ і до якого повертається, а також дорога, що його постійно вабить. Увесь твір є яскравим підтвердженням незвичайних послідовностей. У підтексті роману ми простежуємо не просто історію кохання жінки та містичного чоловіка, а злиття двох світів – реального та демонічного. Від цього народжуються незвичайні хлопчики, наділені надприродними якостями. Ми не можемо сказати, що їхня долі складаються однаково, вони ніби доповнюють одна одну, продовжують. У романі це образи Івана Шевчука, сина Галиної прабаби, та безіменного Хлопця, Галиного сина.

Поєднує цих двох героїв нестримний потяг до мандрів, пошук себе, власного «я». У визначений час вони покидають дім, щоб відчутти щось нове, незвичне. Відповідно до міфу, витвореного ще прародительками дому, хлопчики ніколи не повернуться назад. Саме так сталося з козопасом Іваном. Після далеких мандрів дорога привела його в рідне село, проте дім на горі залишився частинкою минулого. За ним він міг спостерігати годинами, але звивистою стежкою більше вгору не підіймався. По-іншому склалося життя в Хлопця. Після довгих блукань він «птахом перелітнім» повертається до рідного обійстя, чим порушує баланс, традицію, витворену віками.

Дорога стала важливою частиною життя Івана Шевчука. Перед нею він відчував «неймовірний захват, який завжди пронизує мандрівника, коли той уперше ступає на шлях, а перед ним має простелитися дорога не в один місяць» [5, с. 168]. В'юнка стежка з рідного дому відкрила широкий світ. Так само і Хлопця ще змалечку вабила дорога. Спочатку це були в'юнкі стежечки, які відкривали перед ним неповторний світ природи, показати який він наважився лише Неонілі. Згодом дорога почала непокоїти Хлопця все частіше, відчувалося поривання душі до чогось невідомого, непізнанного раніше. Уві сні герой побачив себе на ясно-синій дорозі в чорному хітоні мандрівника та з високою палицею. Для нього це був знак – настав час вирушати в далекі світи. Поява Хлопця на порозі рідного дому стала зовсім неочікуваною. Він був першим, хто змінив історію дому на горі, можливо, тому й став «Птахом перелітнім».

Фольклорно-міфологічний світ «Голосу трави» вигаданий, але письменник не просто вдається до нього. Він намагається зазирнути в корінь реального життя як давнього, так і сучасного. Для автора роман «Дім на горі» не лише цікава розповідь, у якій діють різні міфологічні персонажі, а й спроба виокремити головні цінності українського народу, його проблеми та світо-

відчуття. Спробуємо дослідити міфологему «дорога» у другій частині роману «Голос трави», де відтворено світ міфологічних істот. В оповіданні «Дорога» В. Шевчук розгортає сюжетне дійство, своєрідно інтерпретуючи образ народної демонології – домовика у взаємозв'язку з дорогою.

У творі письменник подає образ дороги через сприйняття її різними персонажами. Якщо астроном мріяв «завершити мандри й до кінця днів осісти в якійсь добрій оселі» [5, с. 292], то домовик прагнув «покинути затишок дому, до якого прив'язаний, щоб пуститися в мандри» [5, с. 292]. Але він усвідомлював свою повну залежність від дому і покладений на нього обов'язок повинен виконувати. Невідомість і далекі світи манили його: «Це сила дороги, – спогадав він, – єдина сила, перед якою я нищий!» [5, с. 287]. На нашу думку, доцільно простежити кольористику образу дороги. Якщо в першій частині шлях набув синього та блакитного відтінків, що символізують спокій та кохання, то в другій перед домовиком стелилася біла дорога як символ незвіданості світу та його відкриття, а також чистоти, миру та світла.

Аналіз роману В. Шевчука «Дім на горі» засвідчує, що образ дороги невіддільно пов'язаний як з мотивом подорожі й утечі від дисгармонії життя, так і з мотивом повернення додому, до сім'ї та роду.

Небагатьма хронологічними ускладненнями, діями, що час від часу переносяться у фантастичну площину чи крайню невірогідність, відкривається перед читачами роман «Позичений чоловік» Є. Гуцала. Письменник послуговується широким надбанням української народної творчості: прислів'ями, приказками, небилицями, жартами, інтерпретованими образами. Найпоширенішим образом-символом є дорога. У підтексті роману ми чітко простежуємо її романтичну домінанту, проте не варто применшувати її значення для твору як образу-реалії.

Дорогою на роботу роздумував Хома Прищепка про своє нове становище: «Думав я над цим, коли йшов із дому на роботу в колгосп, думав, коли по дорозі «козячу ніжку» смалив, давлячись тютюном, думав і тоді, коли опинився на колгоспному корівнику» [1, с. 35]. Простуючи Яблунівкою, героєм не міг утямити, хто ж він зараз – законний чоловік своєї Мартохи, названий чоловік Одарки чи просто позичка. На нашу думку, реальний образ дороги тісно пов'язаний із романтичним, адже, віддаляючись від рідного дому, Хома поступово віддаляється від узвичаєного свого існування, принципів, яким підпорядковане його тихе, спокійне життя.

Є. Гуцало персоніфікує природу, і вона оживає й стає рівноправним жителем села Яблунівки. Важливим, на нашу думку, є те, що автор наділяє рисами живої істоти й шлях, який стелеться перед Прищепкою: «На ферму простую, а шлях до мене своїм голосом озивається: “На битім шляху трава не росте”» [1, с. 166]. Таким чином, просторова реалія набуває іншого семантичного навантаження: дорога справжня, жива, наділена народною мудрістю, адже промовляє до Хоми українською приказкою.

Письменник дорогу наділяє містичними рисами. Якщо у фольклорі шлях є місцем зустрічі «нечистої» сили, укладання договорів між людиною й чортом, то в письменника – локусом, паралельною площиною, яка відкриває таємниці сімейного життя яблунівців. Тому й не дивно, що Прищепка говорить: «...що тільки стало стрічатись і бачитись мені на тій дорозі,

хай господь боронить!» [1, с. 170]. Через призму шляху розкривається суть життя людини, автор акцентує свою увагу на її моральних якостях, архетипній моделі сім'ї. Образ-реалія дороги стає простором, де з новою силою спалахує кохання між Прищепою та його рідною жінкою Мартохою. Але зараз воно заборонене, бо ж він позичений. Автор майстерно це підкреслює епітетом – *вечірня* дорога. А отже, свідком таємної зустрічі стає лише шлях.

Таким чином, ми можемо зазначити, що з дороги розпочинається роман Є. Гуцала «Позичений чоловік», нею і закінчується. Якщо на початку твору шлях стелиться від рідної хати й жінки до Дармограїхи в позички, то в кінці життєвої розповіді Хоми Прищепи дорога мислиться масштабно – від центру держави до села Яблунівки. «... дороги наші подільські баюристи, багністи, машини то мотор садять, то вісь уривають» [1, с. 347]. Відкривши справжню суть життя, головний герой замислюється над важливим питанням: стоячи на божій дорозі, що я зробив за своє життя?

Таким чином, в українській химерній прозі однією з центральних є міфологема «дорога». Цей образ з одного боку пов'язаний із мотивом подорожі як спасіння від дисгармонії в житті, з іншого – із мотивом повернення додому задля воз'єднання з сім'єю та родом. Шлях у химерній прозі досліджуваних авторів пов'язаний із категоріями руху, свободи, життя й смерті, він бере участь у доленосних моментах життя головних героїв.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуцало Є. Позичений чоловік : роман / Є. Гуцало. – Київ : Знання, 2012. – 383 с. – (Скарби української літератури).
2. Дрозд В. Вибрані твори : у 2 т. Т. 2 : Повісті, романи / В. Дрозд. – Київ : Рад. письменник, 1989. – 552 с.
3. Земляк В. Лебедина зграя. Зелені Млини : романи / В. Земляк. – Харків : Фоліо, 2013. – 651 с.
4. Ільченко О. Козацькому роду нема переводу, або ж Мамай і Чужа Молодиця: укр. химерний роман з народних уст / О. Ільченко. – Харків : Фоліо, 2009. – 700 с.
5. Шевчук В. Дім на горі / В. Шевчук. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2013. – 600 с.

НАТАЛІЯ КОБЫЛКО, НАДЕЖДА КИРИЛЕНКО

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ МИФОЛОГЕМЫ «ДОРОГА» В УКРАИНСКОЙ «ХИМЕРНОЙ» ПРОЗЕ

В статье исследована мифологема «дорога», особенности ее интерпретации в украинской «химерной» прозе. Проблема взаимодействия литературы и мифа не теряет своей актуальности, особенно в XX веке, когда происходит процесс «ремифологизации». В настоящее время все большую популярность приобретает использование классических мифов через заимствование мотивов, образов и сюжетов. Одним из доминирующих мифообразов, которые разрабатывались украинскими писателями во второй половине XX века, стал образ дороги. Образ пути рассмотрен в реально-пространственном и метафорическом значении в романах А. Ильченко «Козацькому роду нет переводу...», Е. Гуцало «Одолженный мужчина», в дилогии В. Земляка «Лебединая стая» и «Зеленые Млины», определена философская основа хронотопа дороги в повести В. Дрозда «Ирий» и романе «Дом на горе» В. Шевчука. В ходе исследования авторы сделали вывод, что этот образ, с одной стороны, связан с мотивом путешествия как спасение от дисгармонии в жизни, а с другой – с мотивом возвращения домой для воссоединения с семьей и родом. Таким образом,

путь в украинском «химерном» романе выступает составной категории движения, свободы, жизни и смерти, он принимает участие в судьбоносных моментах жизни главных героев.

Ключевые слова: мифологема «дорога», интерпретация, «химерный» роман, мифологизм, ремифологизация.

NATALIYA KOBYLKO, NADEZSHDA KYRYLENKO

THE INTERPRETATION OF MYTHOLOGIES OF "THE ROAD" IN UKRAINIAN "CHIMERIC" PROSE

The article investigates the mythologeme of "the road", especially its interpretation in Ukrainian "chimeric" prose. The problem of interaction of literature and myth does not lose its relevance, especially in the twentieth century, when the process of "remythologization". Currently become increasingly popular, the use of classical myths by borrowing motifs, images and stories. One of the dominant metoprotol, which was developed by the writers in the second half of the twentieth century, was the image of the road. The image paths are considered in real-spatial and metaphorical meaning in the novels of O. Ilchenko "Cossack family no translation...", E. Gutsalo "Borrowed man", in the duologue of V. Zemlyak "Swan flock" and "Green Mlini", defined the philosophical basis of the road chronotope in the novel V. Drozd "Iry" and the novel "The House on the hill" V. Shevchuk. The study authors concluded that this image is on one side linked with the motif of the journey as salvation from disharmony in life, and on the other – with the motive of returning home to reunite with family and race. Thus, the way to Ukrainian "chimerical" novel acts as a composite category of movement, of freedom, of life and death, he takes part in the momentous moments of life the main characters.

Key words: mythologeme "road" interpretation, "chimerical" novel, mythologism, remythologization.

Одержано 20.09.2016 р.

УДК 821.161.2:113.5.09

ТЕТЯНА ЦЕПКАЛО
(Херсон)

МІФОЛОГЕМА МІСЯЦЯ У ТВОРЧОСТІ М. ЙОГАНСЕНА ТА К. ГАМСУНА

Ключові слова: символ, архетипний образ, мифологема місяця, міфопоетика, світогляд.

Художній твір консолідує в собі життєвий досвід письменника, його мрії, фантазії, емоції, а також образи, символи та уявлення, що підіймаються з глибин підсвідомості та притаманні кожному індивіду. Взаємодіючи з навколишньою дійсністю на рівні почуттів та асоціацій, митець здійснює саморефлексію і виявляє своє світовідчуття інстинктивно, інтуїтивно та опосередковано через мифологічні моделі, що розшифровують своєрідний конгломерат численних підтекстів і відтворюють світоглядні геноми та архаїчні форми прадавнього світобачення.

Дослідження творчості норвезького письменника К. Гамсуна українськими літературознавцями відбувалось здебільшого у традиційному рус-